

בע"ה
שמחה, שכבה צעירה
מעשה אבות, התורה המשמחת
מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

4. התורה המשמחת, על רבי שלמה זלמן אוירבך

מעשה אבות בניין לבנים

שכבה צעירה

הרציונאל:

כאשר האדם שלם עם עצמו ועם שליחותו בעולם הוא מתמלא בשמחה. בשיעור זה נפגוש את דמותו הגדולה של הרב שלמה זלמן אוירבך (כ"ג בתמוז ה'תר"ע - כ' באדר ה'תשנ"ה), מגדולי פוסקי ההלכה שקמו בדורות האחרונים. הרב אוירבך זכר והתאמץ לשמח את כל מי שהיה יכול, גדולים וקטנים. הרב שידר מסר של שמחה שמקורה בגדלות התורה שפיעמה בלבבו. ליבו היה פתוח וקשוב לכל אחד מישראל בסבר פנים יפות, בענווה גדולה ובאכפתיות אמיתית.

בשיעור זה נפגוש את דמותו של רבי שלמה זלמן אוירבך באמצעות מספר סיפורים (הלקוחים ברובם מתוך הספר "התורה המשמחת" מאת הרב יוסף אליהו). מהסיפורים נראה ששמחתו הגבוהה והמרוממת הייתה גם טבעית ופשוטה.

המטרות

- התלמידים יזדהו עם דמותו הגדולה של רבי שלמה זלמן אוירבך.
- התלמידים ילמדו לשמח כל אדם מתוך רגישות ותשומת לב.
- התלמידים יראו כיצד השמחה באה לידי ביטוי באישיות של תורה ומידות.

מבנה השיעור

- פתיחה: הרב המשמח (מליאה)
- שלב א': הרב משמח גם כשעצוב לו (מליאה)
- שלב ב': מגלים את השמחה (קבוצות ומליאה)
- סיכום: התורה המשמחת! (מליאה ועבודה יחידנית)

ההכנות הנדרשות

- יש להכין תמונות (נספח 1) לתליה בכיתה.
- יש לצלם לכל קבוצה "תמונות מרמזות" (נספח 2).
- יש להכין סיפורים (נספח 3), סיפור אחד לכל קבוצה.
- יש לצלם דף "בדרכי הרב שלמה זלמן אוירבך" (נספח 4) כמספר תלמידי הכיתה.

מהלך השיעור

פתיחה: הרב המשמח (מליאה)

- נתבונן בתמונות של הרב שלמה זלמן אוירבך (נספח 1).
- נשאל: מה מאפיין את הרב? (בכל התמונות הרב מחייך)

- נאמר: כשהרב מחייך הוא מקרין החוצה את השמחה הפנימית שיש בו ומשמש בחיכוך את הסובבים אותו.
- נשאל: האם אתם מכירים את הרב?
- נספר שזהו הרב שלמה זלמן אויירבך זצ"ל. הרב היה תלמיד חכם עצום ופוסק של הדור. אנשים הגיעו אליו עם שאלות קשות ומסובכות והוא פתר להם את הספקות. הוא היה גאון בהלכה ובתורה ואיש עניו מאד. היו לו מידות מאוד מיוחדות, אך יותר מכל הוא הקרין שמחת חיים עצומה. הוא היה אדם שמח. הרב היה גר בירושלים בשכונת שערי חסד ונפטר בכ' באדר תשנ"ה. שכונת "רמת שלמה" בירושלים קרויה על שמו.
- נאמר שישנם סיפורים רבים על הרב, סיפורים מהם ניתן ללמוד על מידותיו הטובות, אך אנו נספר סיפורים הקשורים למידת השמחה, איך הרב שימח אחרים.

שלב א': הרב משמח גם כשעצוב לו (מליאה)

- נספר את הסיפור הבא:

הרב נסער ונרגש, ליבו כואב ועצוב. הוא ממחר לבית החולים, שם נפטרה אשתו האהובה ממחלה אנושה.
הוא עולה במעלית, והנה בקומה ב' נכנס תלמיד של הרב. התלמיד, שלא ידע על מות הרבנית, ניגש אל הרב כשהוא מחייך ושמח, חיבק אותו וסיפר לו: "מגיע לי מזל טוב! בשעה טובה אשתי ילדה בן!".

- נעצור ונשאל: איך לדעתכם יגיב הרב לדברי התלמיד? האם ישמח בשמחתו או יספר לו בבכי שאשתו נפטרה?
- נמשיך:

הרב חייך אל תלמידו את חיכוך המשמח, חיבק אותו ואיחל לו "מזל טוב" ועוד כהנה וכהנה ברכות ואיחולים. כך נפרד ממנו בלי לספר לו מאומה על פטירת הרבנית.

- נשאל: מדוע לא סיפר הרב אויירבך לתלמיד שאשתו נפטרה? (הוא לא רצה לצער).
- נמשיך בסיפור:

כעבור מספר שעות התפרסמה הידיעה כי הרבנית חיה רבקה אויירבך נפטרה.
כששמע התלמיד את הבשורה הקשה התפלא מעצמתו ומגדלותו של רבו. הוא לא הבין איך הצליח הרב לשמוח בשמחתו, לחבק ולברכו מבלי שאפשר יהיה לחוש כלל כי הרב איבד את אשתו היקרה.

- נאמר לתלמידים: תארו לכם שהייתם מאד עצובים ולחבר שלכם קרה משהו מאד משמח. האם הייתם מצליחים לשכוח מהצער שלכם ולשמוח עם החבר? (נבקש לשתף בסיפורים).
- נציין שזהו מאד קשה. כשאנו עצובים העצב ממלא אותנו ואנו מרוכזים בצער שלנו.
- נשאל: מה מיוחד בדמותו של הרב? (למרות העצב והצער הגדול הצליח הרב לשכוח מעצמו ולשמוח עם תלמידו עד כדי כך שהתלמיד אפילו לא הרגיש בצער של רבו).

בע"ה
שמחה, שכבה צעירה
מעשה אבות, התורה המשמחת
מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

שלב ב': מגלים את השמחה (קבוצות ומליאה)

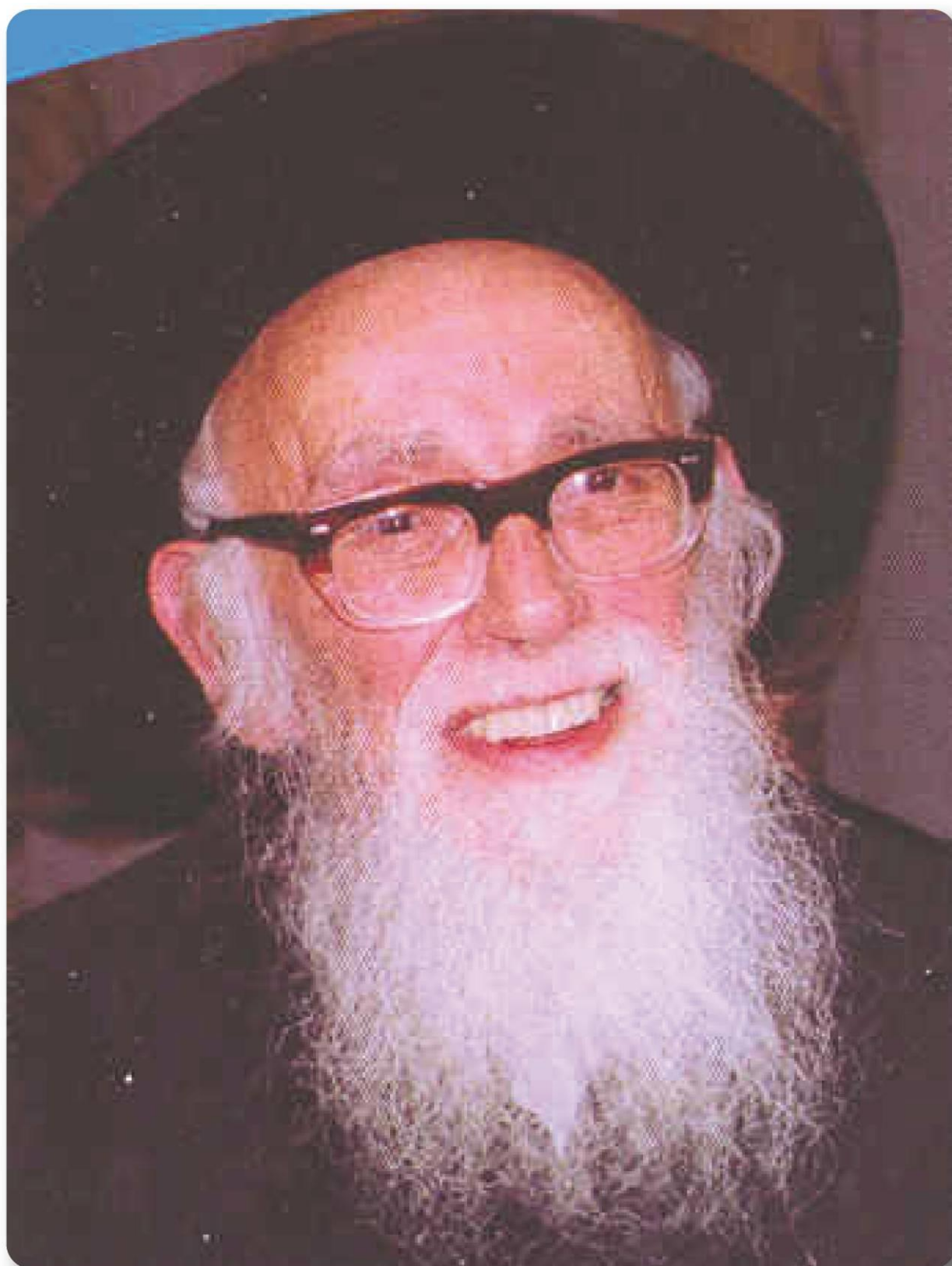
- נתחלק לארבע קבוצות.
- נחלק לכל קבוצה "תמונות מרמזות" (נספח 2) וסיפור (נספח 3).
- נסביר את ההוראות: על הקבוצה לקרוא את הסיפור ולגלות באיזה אופן שימח הרב את הזולת (אפשר להיעזר בתרמילון המופיע בתחתית נספח 2), להתאים תמונה לסיפור ולתת כותרת לסיפור.
- נבקש מנציג מכל קבוצה להציג את התוצרים במליאה.
- נסכם:
 - הרב בירך מכל הלב. ברכה ותשומת לב מביאים שמחה.
 - הרב שימח בכך שהסכים לקבל "עזרה" ולשבת על הכיסא. כשאנו שמחים בעזרה של החבר - אנחנו משמחים אותו.
 - הרב התעניין בשלום אנשים שלא הכיר, חיך אליהם והקשיב להם. הם הרגישו שהרב אוהב אותם. כשאנו מתעניינים ומביעים אהבה - אנחנו משמחים.
 - הרב חילק שוקולד והתאמץ לשמח את נכדו ולהצחיקו. כשאנו מעניקים לאחרים ומשתדלים שישמחו - אנחנו משמחים.

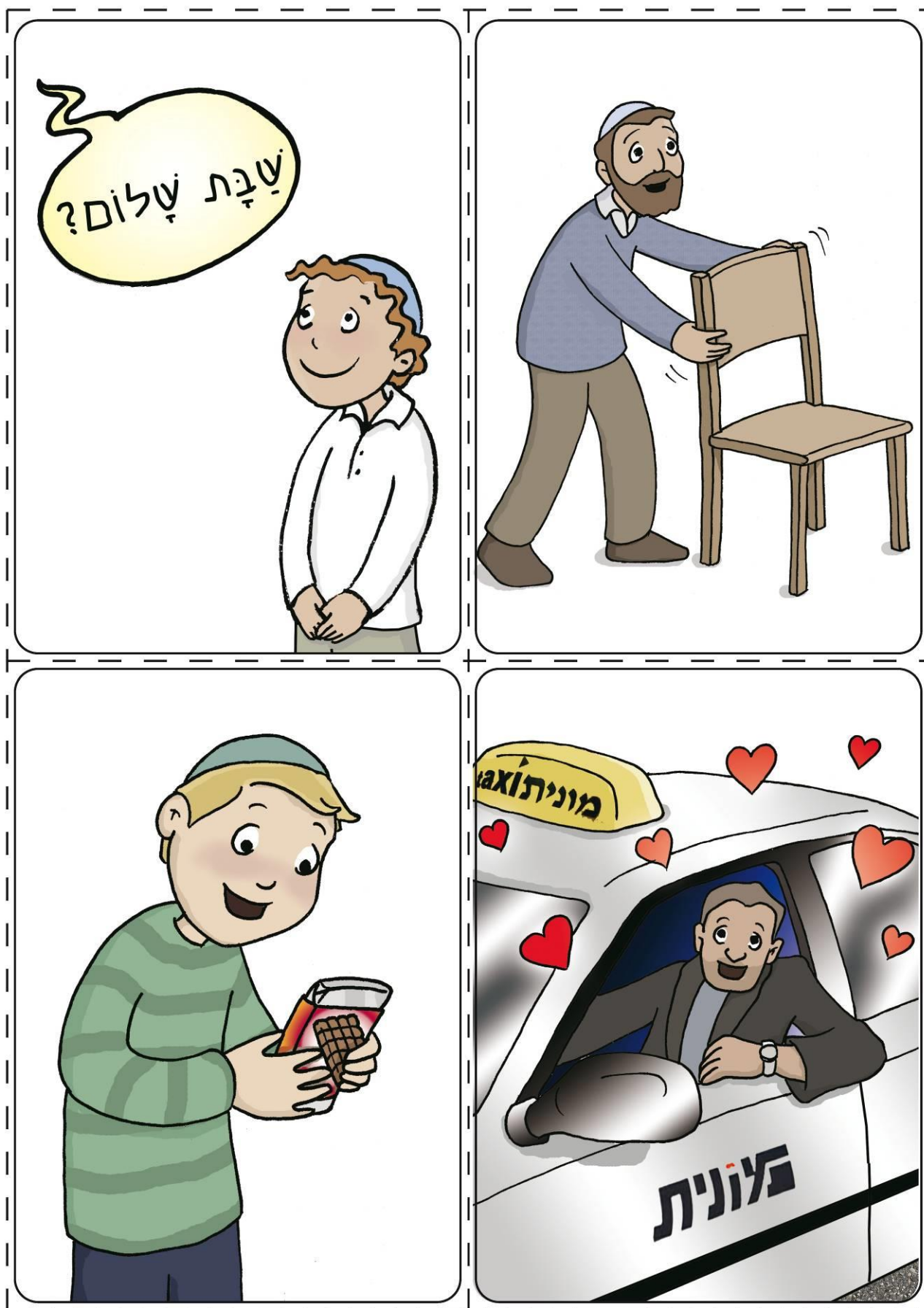
סיכום: התורה המשמחת (מליאה ועבודה יחידנית)

- נסכם ונאמר: הרב שלמה זלמן אוירבך היה איש שכולו תורה. הוא חי את החיים שלו לפי ההלכה, בדיוק כמו שהתורה מלמדת, לכן היה אדם מאד שמח. התורה מלמדת אותנו איך לחיות נכון ומי שחי נכון יש לו שמחה. הוא שמח בקיום התורה, בשמירת המצוות ומקרין את השמחה על הכול.
- כשאשתו של הרב נפטרה הוא היה עצוב. הוא אהב אותה מאד והרגיש בחסרונה. אימא של אשתו, שהייתה אישה מאד מבוגרת, בכתה זמן רב מצער, גם אחרי הזמן שצריך להצטער לפי ההלכה. הרב אוירבך עודד אותה וביקש ממנה שלא תבכה ותצטער יותר מדי כי זה לא לפי התורה.
- נחלק לכל תלמיד דף: "התורה המשמחת" (נספח 4) ונבקש למלאו.

נספחים:

תרגילון:

בִּרְכָה עִם תְּשׁוּמַת לֵב מִיְחָדָה / הִתְעַנֵּינִית, דָּאָגָה וְאַכְפָּתִיּוֹת /
מִתְנָה, חֵיוֹן וְצִחֻק / הֶעֱנִית לְהַצֵּעַת עֲזָרָה (גַּם אִם לֹא דָקוּק לָהּ)

שם הספור

הָרַב אֲוִירָבָן מְאוֹד
אָהַב יְלָדִים. בְּעֶרְבִי
שַׁבָּת הָיָה מְקַפֵּיד
לְלַחֵץ אֶת יְדֵי
הַיְלָדִים, לְחַבֵּקם
וּלְבָרֵךְ אוֹתָם
בְּתַשׁוּמַת לֵב כָּאִלוֹ.
הָיָה חֲבֵרָם הַוְּתִיק.
בְּשִׁכּוּנָתוֹ שֶׁל הָרַב
גָּר יֶלֶד שְׂרָגְלִיו לֹא
הָיָה כָּל-כָּךְ בְּרִיאוֹת.
הָרַב הָיָה שָׁם לֵב:
אִם הַיֶּלֶד לֹא הִגִּיעַ

לְבָרֵךְ אוֹתוֹ בְּבִרְכַּת "שַׁבָּת שְׁלוֹם" - הָיָה הָרַב הוֹלֵךְ בְּעֶצְמוֹ
לְבֵית הַיֶּלֶד כְּדֵי לְבָרֵךְ מִדּוּעַ לֹא הִגִּיעַ.

פַּעַם נִכְטָר קְרוֹב מְשַׁפָּחָה שֶׁל הָרַב. הַיֶּלֶד הִבִּין שֶׁהָרַב
עָצוּב וְלֹא נִגַּשׁ לְבָרֵךְ אוֹתוֹ בְּעֶרֶב שַׁבָּת כְּפִי שֶׁהָיָה רָגִיל, כִּי
הִתְבַּיֵּשׁ לְהַפְרִיעַ. הָרַב רָאָה אֶת פָּנָיו הַמְּהֻסָּסִים שֶׁל הַיֶּלֶד,
נִגַּשׁ אֵלָיו בְּחִינָה, הוֹשִׁיט לוֹ אֶת יָדוֹ וְשָׁאָלוֹ: "לֹא מִגִּיעָה לִּי
הַ'שַׁבָּת שְׁלוֹם' שְׁלִי?" הַיֶּלֶד רָאָה עַד כַּמָּה הָרַב חוֹשֵׁב עָלָיו
וּמְקַפֵּיד לְבָרְכוֹ וְשִׁמַּח מְאוֹד.

שם הספור

כַּאֲשֶׁר הָיוּ מַגִּיעִים
הַנְּכָדִים שֶׁל הָרֵב
אוֹיְרָבָה לְבִקְרוֹ -
הָיָה מְחַלֵּק לְכָל
אֶחָד מֵהֶם מִטֶּבַע
שׁוֹקוֹלָד. פַּעַם
רָאָה הָרֵב שֶׁאֶחָד
מִנְּכָדָיו הִקְטִינִים
לֹא חֵיף וְנִשְׁאַר
רְצִינִי גַם לְאַחַר
שֶׁקִּבַּל אֶת הַמַּתָּנָה

שֵׁלוֹ. הָרֵב עֲצָמוֹ הִרְגִּישׁ מְאוֹד לֹא טוֹב אֶף הֵחָל
לְחֵיף אֶל הַיֶּלֶד וּלְנִסּוֹת לְהַצְחִיקוֹ. הוּא לֹא וְתֵר
וְלֹא הִפְסִיק לְנִסּוֹת לְשַׂמַּח אֶת הַיֶּלֶד הַקָּטָן עַד
שֶׁהַיֶּלֶד הֵחָל לְצַחֵק.

שם הספור

פַּעַם אַחַת נָסַע נְכֵדוֹ
שֶׁל הָרַב אוֹיִרְבָּךְ
בְּמוֹנִית. נִהַג הַמוֹנִית
שָׁמַע שֶׁהוּא הַנְּכֵד שֶׁל
הָרַב אוֹיִרְבָּךְ וְהִתְרַגֵּשׁ
מְאֹד. סָפַר הַנִּהַג:
”אֲנִי הִסַּעְתִּי אֶת סִבָּא
שְׁלִי בְּמוֹנִית שְׁלִי
בְּמִשְׁךְ 12 שָׁנִים. סִבָּא
שְׁלִי הוּא הָאִישׁ הַכִּי
נְחֻמָּד בְּעוֹלָם. בְּחַיִּים
לֹא רָאִיתִי אִישׁ כָּזֶה
נְחֻמָּד! תָּמִיד הוּא

מְחִיךְ, תָּמִיד הוּא נִכְנָס וְאוֹמֵר ”בִּקֵּר טוֹב” מִכָּל הַלֵּב,
תָּמִיד הוּא שׁוֹאֵל מָה שְׁלוֹמִי וּמָה שְׁלוֹם מִשְׁפּוּחִי. בִּקְשֵׁתִי
מִנִּהְגֵי הַמוֹנִיּוֹת הָאַחֲרִים שֶׁתָּמִיד כֹּשֶׁהוּא מְתַקְּשֵׁר - יִתְּנוּ
לִי לְהַסִּיעַ אוֹתוֹ. פַּעַם אַחַת בִּקַּשׁ מִמֶּנִּי שֶׁלֹּא אֶעֱבֹד
בְּשַׁבָּת. כִּיּוֹן שֶׁלְרַב הָיָה כָּל כָּךְ אֲכֻפָּת מִמֶּנִּי - גַּם לִי הָיָה
אֲכֻפָּת מִמֶּנִּי וְהִחְלַטְתִּי לְהַכְסִיק לְנִסְעַ בְּשַׁבָּת.”

שם הספור

כַּאֲשֶׁר כָּבַר הָיָה הָרַב
זָקֵן מְאֹד, חָלָתָה
קְרוֹבַת מִשְׁפָּחָתוֹ.
קְרוֹבַת הַמִּשְׁפָּחָה גָּרָה
בְּבִנְיָן שְׁהִיּוּ בּוֹ חֲמִשׁ
קוֹמוֹת אֶף לֹא
מַעֲלִית. בְּזִמָּן מִחֲלָתָה
בָּא הָרַב לְבִקְרָה
שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים! אֶף
אֶחָד לֹא הִבִּין אִיךָ הָרַב
מַצְלִיחַ לַעֲלוֹת חֲמִשׁ
קוֹמוֹת בְּרָגֶל רַק כִּי
לְקִיּוֹם מִצּוֹת בְּקוֹר

חולים. בְּכָל קוֹמָה שֶׁעָלָה הָרַב הָיוּ הַשִּׁכְנִים מוֹצִיָּאִים כֶּסֶּא
כִּי שִׁיֵּשֶׁב וַיָּנֹחַ. רַק אַחֲרֵי-כֵן סִפֵּר הָרַב שֶׁהָיָה לוֹ יוֹתֵר קָל
לְהִפָּנֵעַ מִיִּשְׁיבָה בְּאִמְצַע הָעֲלִיָּה, כִּי הִתְקַשָּׁה לָקוּם כָּל
פַּעַם מִהַכֶּסֶּא וְהָיָה מַעֲדִיף לַעֲלוֹת בְּרָצָף. כִּיּוֹן שֶׁלֹּא רָצָה
לְכַגֵּעַ בַּשִּׁכְנִים שֶׁהוֹצִיאוּ אֶת הַכֶּסֶּא - הִתְיַשֵּׁב בְּכָל קוֹמָה
וְשִׁמַּח אֶת הַשִּׁכְנִים שֶׁטָּרַח לְכַבֹּדוֹ.

עֵדוּת אֵלֹהִים בְּכָל זֶמֶן

יְהוָה יִשְׁמַח בְּעַמּוּתָם
וּבְכָל יְמֵי חַיֵּיהֶם